

عنوان مقاله:

خوردگی فکری در سایه IT

نام لاتین:

Mind Corrosion in IT's Shadow

دانشگاه صنعتی امیرکبیر – دانشکده کامپیوتر

نویسنده : شاهرخ وظیفه دان

آبان ۱۳۹۰

دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی فن آوری اطلاعات

ارائه شده به : جناب آقای دکتر شیرعلی شهرضا

استاد راهنما : مهندس صمد روحی

درس : عاملهای انسانی در فن آوری اطلاعات

Hobabname@Gmail.com

چکیده:

این مقاله تلاش می نماید که یکی از آثار منفی و پنهان فن آوری اطلاعات را به عنوان معضلی مهم و قابل بحث تبیین نموده و ضرورت یافتن راهکارهای اساسی و الگوریتمیک برای جلوگیری از رشد این معضل را بیان نماید.

معضل مورد اشاره پیرامون ضعیف شدن تربیجی قوه تفکر انسان در حوزه های خارج از فن آوری اطلاعات در مقابل گسترش فزاینده سایه سنگین فن آوری اطلاعات در جامعه می باشد. و لزوم ایجاد شاخص جدید در تعیین استاندارد برای سیستمهای فراگیر فن آوری اطلاعات را تاکید می نماید. امید است بابتی نوین باشد در جهت حفظ حقوق و کرامات انسانی و رشد هدفمند فن آوری اطلاعات، ضمن اینکه مراتب سپاسگزاری عمیق خود را از استاد ارجمندم جناب آقای دکتر شیرعلی شهرضا به علت اینکه بنده را در مسیر این تفکر و خلق این مقاله قرار دادند، ابراز می نمایم.

*****

با توجه به رشد روزافزون فن آوری اطلاعات در دنیا و فراگیر شدن آن در حوزه های مختلف، هر جا صحبت از تاثیرات IT در جامعه می شود چه بسیار مقالات و موضوعاتی مطرح می شود که در مورد پیشرفت بشر، افزایش سرعت کار، افزایش دقت در محاسبات، کاهش مصرف انرژی، کاهش نیروی انسانی درگیر، کاهش هزینه ها و ... بحث می کنند.

البته مطالب انبوهی موجود است که مواردی همچون مواظب چشم خود باشید، روی صندلی درست بنشینید، گردن خود را ورزش دهید، مراقب کودکان باشید که زیاد با رایانه بازی نکنند و ... را به چالش می کشند و این مورد را به عنوان مضرات IT برای افراد توصیف کرده و هشدارهای لازم را می دهند. اما و اما ...

- آیا تاثیرات منفی غیر فیزیکی هم وجود دارند؟
- آیا تاثیرات منفی غیر فردی هم وجود دارد؟
- آیا برای این پرسشها راه های مقابله ای وجود دارد؟

*****

خوردگی یا *Crossion* یک اثر تخریبی و خود به خودی از سوی یک محرک در محیط می باشد و تاثیر خود را روی مفعول اعمال می نماید و این تاثیر گذاری تا آنجا ادامه می یابد که مفعول را به حالت پایداری نسبت به محیط اطراف برساند.

حال اگر تعریف فوق را با فاعل "فن آوری اطلاعات" و مفعول "اندیشه انسان" تعمیم دهیم و با موردی تقریباً "مشابه در نیمه اول قرن بیستم مقایسه نمائیم، زوایای نگاه روشن تر خواهد شد. در سال ۱۹۳۶ هنرمند مشهور سینمای جهان با هدف به تصویر کشیدن معضلات و چالش های اجتماعی مبادرت به تهیه فیلم کمدی "عصر جدید" نمود، که به برداشت بنده در این اثر به یاد

ماندنی تلاش نمود درماندگی فکری انسان را در پیشرفت انقلاب صنعتی فراگیر به زیبایی قابل ستایشی بیان دارد.

تصاویری در این قسمت به صورت موضوعی گردآوری و زیر نویس شده است.

شکل ۱- انسان باغرق شدن در دنیای صنعتی،
ناخواسته همه چیز را ماشینی می بیند.

شکل ۲- انسان ظاهراً "غالب بر صنعت و
خوشحال از نتیجه

شکل ۳- انسان مغلوب صنعت

شکل ۴- انسان درمانده و متحیر که در
حسرت آرامش و دوری از هیاهوی
ماشینی بودن است.

محاسن پر شمار فن آوری اطلاعات نباید سبب شود که نقاط منفی و آثار سوء آن پوشیده بماند بر روی آن بحث نشود.

هم اکنون فرایندی خطرناک، مشابه و شدیدتر از آنچه که در گذشته نه چندان دور در مورد "فن آوری ماشینی" اتفاق افتاد با قدرتی به مراتب بیشتر و باور نکردنی حوزه "فن آوری اطلاعات" را نشانه گرفته است.

من از نرم افزار همواره به عنوان مدیر حاضر یاد می کنم، بدین سبب که نرم افزار می تواند با ایجاد نوعی جبر در محیط تحت سرویس خود، سبب بروز رفتارهایی مشخص و دیکته شده گردد بی آنکه شخصی به عنوان مدیر در آن مجموعه یا محیط حاضر و ناظر باشد. خوب، حتما "این مورد مطرح می شود که این مطلب که از محاسن است. اما ایده آل تر زمانی است که دیکتاتوری محض حاکم شده از سوی نرم افزار مانع بروز خلاقیت های فردی نشود. و در نگاهی وسیع تر در سیستم های فراگیر فن آوری اطلاعات نه تنها امکان تضعیف و یا نادیده گرفتن خلاقیت های فردی وجود دارد، بلکه احساسات فردی، اجتماعی، فرهنگی و روانشناختی بسیاری در معرض این خطر وجود دارد.

لرد راسل یکی از محدود کسانی است که در اظهار افکار ناخوشایند انسانی از خود جسارت نشان می دهد و توجیهاتی خیره کننده برای افعال انسانی در نظر می گیرد او معتقد است: هر گونه میل ایزوله شده به تنهایی نوعی دیوانگی است و تعقل در شرایط ایزوله را می توان سنتزی از بی عقلی ها تعریف کرد. هر میل حاکم، ترس حاکمی را تولید میکند که همان ترس از عدم ارضای کامل آن میل حاکم و تبعات آن است.

بر همین اساس هر ترس حاکم مولد یک کابوس می شود که گاهی به صورت یک تعصب واضح و خودآگاه، گاهی به صورت یک ترس ناتوتن کننده تجلی می کند.

کسی که در دنیای پر از کابوس از یان ایزولگی مایل به حفظ تعقل خود می باشد، باید در ذهن خود پارلمانی از ترسها را یه یدک بکشد.

پلوراریسم اجتماعی (Social Plurarism) یا کثرت گرایی در افکار و ایده های فردی اعضای اجتماع، هم اکنون در مقابل پدیده ای به نام مونیسیم (monism) یا بینش وحدانی در حال رشد است. تعدد آراء در مسائل اجرایی، برنامه ریزی های سیاسی و اجتماعی امری مطلوب و ضروری است . فن آوری اطلاعات می بایست در شاخصه های اصلی استاندارد خود ، قابلیت جذب و انعطاف موثر در مسائل مختلف را داشته باشد. پس بصورت خلاصه دو مورد مهم از آثار سوء مونسیم عبارتند از :

- دیکتاتوری فکری تزریق شده در جوامع توسط IT.

- جهت یابی مسیر زندگی اکثرا" به سمتی است که IT هدایت می کند.

از آنجا که در تفکر بشر همه چیز در مورد فناوری اطلاعات نیست و به اهداف این وزه ختم نمی شود، سیستمهای فراگیر فن آوری اطلاعات می بایست پس از بررسی علمی و حساس حداقل به دو مورد زیر به عنوان شاخص های جدید در تعیین استاندارد بپردازند:

۱- تهیه گزارش تاثیر در حوزه های خارج از فن آوری اطلاعات با دیاگرام روابط، به عنوان قسمتی الزامی در مستندات.

۲- ارائه الگوریتم های موضوعی جهت مقابله با چالش های فکری و اجتماعی به عنوان قسمتی الزامی در مستندات.

